

Priloga vsak četrtek in
velja za polnino vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
ta dom za celo leto 25 din.,
po letu 12-30 din., četrlet
450 din. Izven Jugoslavije
45 din. Naročnine se pošlje
na upravištvu Slovenskega
Gospodarja v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Kaj se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnine se pla-
čajo vnaprej.
Telefon internih 21. 215.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Roko-
pisi se ne vračajo. Uprav-
ništvo sprejema naročila,
inserate in reklamacije.
Cena inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
evanje primeren popust. Nezapri-
te reklamacije so pošiljane
preko.
Čekovi račun pošiljamo
vredno Ljubljano št. 10.600.
Telefon internih 21. 115.

46 stran

Maribor, dne 6 novembra 1922.

26. letnik

Filipov J.

Ne moremo in nočemo!

V beograjskem parlamentu Pašić, Pribičević in Pu-
caj, kot glavni stebri vlade skozi dobre štiri mesece niso
imeli in našli za poslance drugega dela, kakor poštini-
ce. Da, celo tako daleč je to šlo, da so pri sejah raznih
odsekov pač vedno bili navzoči naši zastopniki, vladni
pa ne. Sedaj pa je Pašić dobil naenkrat strašno nujno
«delo» za vlado in vladine poslance.

Novo posojilo!

Kot brezpogojno nujno je predložila vlada Pašića,
Pribičevića in Pucija, da se najme in dovoli novo po-
sojilo 800 milijonov dinarjev ali 3 tisoč, dvesto milio-
nov kron za nabavo novega orožja. Seveda so poslanci
sedanje vlade, posebej naši samostojni in demokratje
delali in glasovali za posojilo, naši zastopniki v Jugo-
slavskem klubu pa so odločno govorili in glasovali
proti temu novemu strašnemu in nepotrebnemu bre-
menu. Seštal se je pretekli teden pred glasovanjem tudi
izvršilni odbor Slov. ljudske stranke v Mariboru ter so-
glasno sklenil na podlagi temeljitega posvetovanja, po
poročilu voditelja dr. Korošca, da pozovejo poslance,
naj glasujejo proti novim bremenom. Naši poslanci so
tudi to storili!

Zakaj smo proti novemu posojilu?

Proti novemu posojilu smo iz več važnih vzrokov,
glavni med njimi pa so sledeči:

1. Naša država ni v nobeni neposredni nevarnosti,
da bi bila upravičena nalagati takšna težka nova bre-
mena.

2. Za obrambo imamo več kot dovolj orožja, saj ima-
mo orožje bivše novooborožene srbske armade in do-
brovoljcev, imamo vse orožje bivše balkanske zavez-
niške armade francosko-angleške in imamo ogromno
množino orožja iz bivše avstro-ogrske armade. Tega
orožja in orodja je toliko, da je cela leta ležalo na ve-
ru, solcu, snegu in dežju ter rjavelo in razpadalo. To
orožje menda še ni «zastarelo», ako bi se dobro čuvalo,
saj smo vedeli, kako strašno deluje.

Ljudstvo ne zamore bremen.

Ponovno smo že opozorili, da je ljudstvo z direk-
tnimi in indirektnimi davki že preobloženo. Govorijo, da
bodo povišani direktni davki in da se s tem pomaga
uradnikom. Sedaj pa še to breme. Saj je videti, da obre-
menitvam, davkom in zadolžitvam pri sedanji vladi ne
bo ne konca ne kraja.

Vinko Novak:

Romarska pot na Sv. Višarje.

(Trbiž, 17. avgusta 1922).

Marsikateremu Slovencu, ki se je kedaj podal na
Sv. Višarje, na to znamenito romarsko pot, ostalo je to
romanje gotovo v svetlem spominu. Zanimalo bo torej
vsakogar, da podam sedanjo sliko s Sv. Višarj, ka-
kršni sem imel pred očmi v avgustu tega leta, ko sem
po opravih prišel iz Gorice preko Tolmina, Kobarida,
Bovca čez Predil in Rajbl v Trbiž in Zabaice pod Sv.
Višarje.

V Zabnicah sem zvedel, da bo prihodnjega dne na
Veliki Šmarni prvokrat po tem, ko je bila cerkev poru-
šena (15. sept. 1915) iz Zabnic procesija na Sv. Višar-
je. Tudi mene je gnala želja, videti ta znameniti kraj
in podal sem se na večer pred Velikim Šmarnom na
goro. — Iz Zabnic vodita na Sv. Višarje dve cesti. Ena
skozi Volčjo vas, druga preko senožeti za šumečim hu-
dournikom po strmem gozdu na planšavo in od tam
zavije mimo kapelic na strmec, kjer stoji slovita ro-
marska cerkev. Česta je jako strma in kamenita, ven-
dar jo zmagaš v poltretji uri, četudi hodiš polagoma.
Ko premeriš blizu pol poto, najdeš ob cesti kapelico z
raznimi slikami in napisi, ki pričajo o tem, kako so bili
uslišani vsi tisti, ki so prosili in iskali na Sv. Višarjih,
lek in tolažbo za svoje duševne bolesi. Čimdalje hodiš
v hrib, tembolj občutiš ostri gorski zrak in prsa se ti
širijo bolj in bolj. Krog tebe gozdna tišina, ki jo moti
le šumenje vode, deroče čez visoke, zidane jezove hu-
dournika. V dveh urah dospel na planšavo. Tu štrli v
zrak temeljno tramovje dveh barak, katere so delavci
pred kratkim razdejali, da porabijo še raben material
pri popravilu farovža na Višarjih. Na planšavi stoji
tudi krčma, last Slovenca Pucherja iz Zabnic. Južno od
planšave ti treči pogled v gole skale, podobne ostrim pi-
ramidam. Pod njimi vidiš še sedaj dobro ohranjene
vojšake postojanke in razne barake. Postavljene so na
takih mestih, da je bilo obstreljevanje z laške strani
absolutno nemogoče. Ko prideš na sedlo gore, kjer vo-
di zlozna pot mimo kapelic do cerkve, odpre se očem
diven razgled na južno stran. Kamorkoli pogledaš, sa-
ni sivi, goli, nebotični velikani, med njimi v ozadju
kot kralja visoki Mangart in takzvani «Steinerner Jä-
ger». Sedel sem pod kapelico sv. Simeona iz Círene, da
se navžijem gorske lepote, ki so jo gledale oči tje vse-
naokoli.

Mi vidimo poštene kmetske delavce, viničarje, ma-
le posestnike in tudi nekatere obrtnike ter njihove dru-
žine lačne, strgane in zanemarjene. Iz teh ljudi hočejo
lažidemokratje in samostojneži izsesati in naguliti zo-
pet za vojsko, puške in kanone, stotine in tisoče mili-
jonov! Pa saj ne bi mogli delati tako, ako bi bili resnični,
dobri in zavedni zastopniki. Delajo, glasujejo tako,
kakor so brezvestni, neodgovorni vsiljivci in brezsrčni
vlado- in častihlepneži. Tretji in glavni vzrok naš proti
novemu oboroževanju je torej, da ljudstvo ne zmore
bremen. Le pojdite ven in vprašajte, kako prodaja sedaj
naš kmet svoje poljske pridelke, kako brez upa stoji tu-
kak vinogradnik, kako slabo gre lesna trgovina in tudi
trgovina s hmeljem! Poglejte, s kakimi mukami spravlja
letos v Slov. gor. in drugod kmetstvo ljudstvo svoje
jesenske sadeže, kako ne more sejati ozimnine! Pridenite
k vsemu temu še draginjo vseh predmetov, ki jih ljud-
stvo mora kupovati, pa naj bo to sol ali vžigalice, vse
to precenimo in potem sodimo, ali je mogoče naše ljud-
stvo tako strašno obremeniti? Kje vam je srce, kje pamet?
Toda ljudstvo si bo zapomnilo, kako ste paševali
in gospodarili z njegovim premoženjem vi samostojne-
ži in demokratje in kako licemerstvo so uganjali na-
rodni socialisti, ki se hočejo nekaj štuliti našim de-
lavcem in viničarjem!

V državi je treba urediti druge reči!

Važen četrti razlog, ki ga imamo proti novemu po-
sojilu je tudi, da naše državno finančno gospodarstvo
ni urejeno, in da niso oskrbljeni tisti, ki bi morali že
davno biti. Zadnja vojska nam je prinesla stotisoče ubo-
gih invalidov, vdov in sirot. Ti kričijo in trpijo v svoji
revščini in onemoglosti. Sirote onih, ki brez lastne kriv-
de gnijejo pozabljeni tam po srbskih, albanskih, gali-
skih in kraških tleh, so v bedi in revščini. Zapuščene in
zanemarjene ter pozabljene stradajo, propadajo in kli-
čejo masčevanje in kazen božjo nad tiste, ki so jih pah-
nili v bedo, jim ubili roditelja in hranitelja. Dokler ni
rešeno vsaj v skromni meri vprašanje invalidov, vdov
in sirot, ne more biti govora o novih bremenih za
vojsko.

Uredite državne dolge.

Peti razlog za naše stališče proti novim posojilom
za oboroževanje je, da naša država ne zmore teh bre-
men, ker nimamo urejenih še prejšnjih dolgov. Mi ni-
mamo urejenih nobenih predvojnih državnih posojil. O
vojnih posojilih in o ureditvi teh niti ne govorimo! —
Ljudstvo ni dobilo svojih 20 odstot. odtegljaja pri ži-
gosanju, čeravno imamo za to postavbo že iz leta 1920-21.

gers. Sedel sem pod kapelico sv. Simeona iz Círene, da
se navžijem gorske lepote, ki so jo gledale oči tje vse-
naokoli.

Čez nekaj minut mi je stopila noga na posvečena
tla — na cerkveni prag. Vtisov, ki so se mi takrat za-
grebli v dušo, ne bom pozabil nikdar. Kakor nekoč
stoječ na razvalinah Sv. Gore pri Gorici, vprašal sem
se, čemu so uničevali, rušili in zažigali zlasti božje
hrame ter s tem jemali vernemu našemu ljudstvu naj-
dragocenejše? Tihih korakov sem stopil pred glavni
oltar, ki je obrnjen proti večerni strani. Ta oltar je
dobro ohranjen, niti pičice na njem ni poškodovanega.
Marijin kip s tega oltarja je bil obešen in okinčan z
bogati dragocenostmi, kakor sem zvedel od domačinov
iz Trbiža, spravili so ga že poprej na varno, prej ko
je bila cerkev porušena oziroma predno je pogorela. Te
dragocenosti so bili sami darovi romarjev, ki so bili
uslišani v svojih prošnjah k Višarski Mariji. — Tudi
prižnica je v celoti ohranjena. Cerkevnege stropa ni
več. Cerkevno ladjo (obok) je ravno v srednem delu
prearila granata in napravila odprtino, ki meri v pre-
meru nad dva metra. Stranske stene še obstojijo; tudi
glavna vrata in duri v zakristijo. Vendar se marmori-
nate durnice vse majoje, ker je ob njih od granat skr-
hano zldovce. Kake klopi, klečalnika, spovednice ali
sploh kaj lesenega ne najdeš več. Mislim, to vse je po-
rabilo vojaštvo za kurjavo. V kupu kamenja, peska in
opeke v cerkvi sem našel eno srebrno krono in svinčeni
utež od stolpne ure. Zvonik je, nevestvi malih po-
škodb, do nadzidka nad uro še ohranjen. Stranski ol-
tarji so razdejani, podobe ni najti nobene več. Predno
sem krenil iz cerkve, so mi pred velikim oltarjem še-
petale ustne pobožno molitev, ki je iz srca kipela k
Višarski Mariji, da mi čuva in ohrani vse tiste, ki so
mi dragi v življenju.

Plazeč se preko kupov kamenja, sem prišel pred
farovž. Samo gole stene brez durnic, brez oknic in stro-
pa štrlijo nemo v zrak. Enako sliko kakor farovž imajo
tudi ostale hiše. Sama razvalina, sama ruševina. Le
hiša, ki stoji na koncu hišne skupine v zahodni smeri,
je ostala od granat nepoškodovana. Tam so sedaj na-
stanjeni tesarji in stavbni delavci. Stavbna tvrdka inž.
Mayr i. dr. iz Gorice je prevzela delo, da popravi cer-
kev in farovž. Renoviranje pa gre seveda zelo počasi
od rok, ker je dovažanje materiala na goro zelo teža-

Najela se je že cela vrsta manjših in veliko amerikan-
sko posojilo. Kako, za božjo voljo pa se bo prihodnje
leta gospodarilo, če bodo sedaj, kakor pijanci, jemali
samo kredit na kredit, posojilo za posojilom? Ne vemo,
koliko že imamo dolgov. Ne vemo, kako jih bo mogoče
poravnati, pa se pumpa in pumpa vedno na novo! To
ni gospodarstvo urejene države, temveč zapravljanje po
vzgladu lahkomišlenih in pijanih ljudi!

Slaba vojna uprava

tudi ne zasluži zaupanja! To je nadaljni razlog, da Sl.
ljudska stranka in njeni zastopniki ne smejo in ne mo-
rejo odobravati novih posojil takšni upravi.

Ne pripravljaj in ne predloži se nov pameten in do-
ber, potrebam ljudstva in izkušnjam novega časa od-
govarjač vojni zakon; nimamo tudi nobenih točnih
računov, kako gospodarja naša vojna uprava z ogrom-
nimi svotami, ki jih ima tako v rednem proračunu na
razpolago. In takšni upravi, ki ima celo vrsto povrh ne-
pojasnjenih, umazanih «afere», naj zopet vržemo par
tisočev milijonov? — Izkazalo se je ob zadnji mobili-
zacija proti Madžarom, da je v organizaciji naša vojna
uprava tako strašno nesposobna, da dela kakor neki re-
krut, ki je šel iz Celja v Slov. gorice v svojo faro po
«biks».

Ta parlament ni več parlament.

Se en političen razlog je, zakaj smo mi kot ljudska
stranka proti. Sedanji parlament sploh ni več pravi
parlament. V njem ni nobenega pravega zastopnika
Hrvatov, v njem ni 59 poslancev, ki so jim razveljavili
mandate. Izmed slovenskih demokratov in samostoj-
nežev nima prav nobeden več pravice govoriti v ime-
nu ljudstva, ker jim ljudstvo več ne zaupa! Oni ne za-
stopajo več družega, kakor sami sebe in nekaj kori-
tarjev in zabitih političnih slepcev, katerim tudi z naj-
težjim kladivom ne vbijete pameti v glavo.

Zapomnimo si glasovanje!

Kljub vsem tem tehtnim okoliščinam, ki jih mora
uvideti vsak trezen in pameten človek, pa so izmed slo-
venskih poslancev glasovali za novo posojilo in novo
oboroževanje pred vsem naši liberalci, ali demokratje,
kakor se ti centralistični petolizniki sami imenujejo. 2
njimi so seveda glasovali tudi samostojneži, kajti, kaj
so jim mar kmetske koristi in potrebe. Oni so zato tam
doli, da podpirajo srbski centralizem, da povišujejo di-
rektno in indirektno davke ter podpirajo korupcijo. —
Prav grdo vlogo sta igrala tudi oba zastopnika narod-
nih socialistov. Šla sta iz dvorane, namesto, da bi gla-
sovala proti. Ali si bodo delavci in ubogi uslužbenci te
zapomnili?

vno. Cement in mavec donesajo z mulami iz Trbiža,
enako živila za delavce. Tudi transport lesa s pobočja
gore navzgor je silno mučno in težavno delo. Z ozirom
na te omenjene težkoče bo trajalo delo nekaj let, oso-
bito radi tega, ker zapade navadno že septembra de-
beli sneg in pritisne mrz, tako da je zidanje in sploh
vsako drugo delo onemogočeno.

V smeri proti Volčji vasi na severni strani pod
gorskim grčbenom je še nad 20 dobro ohranjenih vo-
jaških krovov. V enega teh krovov sem si nanosil listja
in suhe gozdne slame ter tam legel k počitku. Kakor
fata morgana stopale so mi pred oči vse tiste slike
bojnih dni, vsi prizori iz življenja vojakov, ki so se tam
borili in umirali. Končno mi je skovir v gozdu pel
uspavanko.

V jutru na praznik Velikega Šmarna sem bil že
zarana pokoncu. Na samovarčku sem si skuhal čaj,
potem se pa podal na strmec zahodno od cerkve, da
iznova uživam lep razgled. Moj Bog, res, kako lepa je
zaslužena koroška zemlja! Na jug in zahod sloven-
ski kraji pod laško, na sever pod nemško oblastjo. Z
gore se vidi celo košček lepe Ziljske doline s trgov
Podkloster (Arnoldstein). V dolini, kjer pelje želez-
nica iz Trbiža v Ponteb, vidiš panoramo Ukvice, Mal-
borgeta in trga Leopoldskirchen. Na vzhodu gledaš na
znani Mittagsgogel in na trg Belapeč (Weissenfels) s
prelepim gorskim jezerom.

Okoli 9. ure dopoldne se je na gori trla množica
ljudstva, ki je prišlo s procesijo. Sv. maša se je brala
na planem. Pelo se je slovenski, laški in nemški. Tudi
okolica Trbiža je v poletju trpela vsled velike suše in
verniki so prosili dežja. In v resnici, ko sem se na ve-
čer nem in zamišljen vračal v dolino v Trbiž, je začel
padati gost, pobleven dež, ki je trajal vso noč.

Castita bralka, dragi bralec! Danes, ko sem se po-
slovil od teh zaslužjenih slovenskih krajev, napisal
sem cenjenim čitateljem našega «Gospodarja» te vrs-
tice. Želim, da od vas nikdo ne zamudi pohiteti na
Sv. Višarje, kadar se mu bo nudila prilika. Za sebe
čutim in vem, da me noge ne bodo nikdar več nosile
po teh krajih, da bi spet zamogel najti pri višarski
Mariji uteho za duševno bol, da bi zamogel izmuče-
nemu srcu zadobiti vsaj za trenutek tisti pokoj, ki ga
zamore katoliški vernik najti le v božjih hramovih...

Napravimo k sklepu jasen račun! Za Pašič-Pribečevič-Puceljevo vlado je glasovalo 148 poslancev. Vseh mandatov je 419, torej vlada ima za seboj v parlamentu komaj dobro tretjino. Če bi bili navzoči vsi Radičevci in vsi poslanci, katerim so mandate razveljavili, pa bi ne trebalo niti demokratičnih in samostojnih izdajalcev koristi slovenskega ljudstva in predlog in ž njim vlada bi padla. Ali vidite, kakšna nesreča je za slovensko in hrvatsko ljudstvo tudi neumna Radičeva zapečnjaška politika?

Pametni in trezni na plan! Odpirajte od moža do moža nepoučenim in nezavednim oči, da ne zadene pri prihodnjih volitvah ljudstva zopet nesreča! Pravočasno kličemo in pravočasno se svarimo!

Puceljevo verižništvo.

Kako nesramno izkorišča minister Pucelj svoj položaj (da ne rečemo v svoj žep) v korist krogov, h katerim pripada Pucelj po svojem mesarskem in birtovskem poklicu, dokazuje dejstvo, da sta vzela Pucelja v hrambo beograjski «Trgovinski Glasnik» in ljubljanski «Trgovski list». Oba ta dva lista zastopata koristi trgovskih in industrijskih krogov, katerim pač ni na tem, da se potegujejo za koristi kmetijskega stanu, kar se je pokazalo lani na njihovem shodu v Ljubljani, ko so zahtevali povišanje vseh davkov, kar jih mora plačati kmet, češ, da jih še premalo plačuje.

Ko je začel dinar naraščati v svoji vrednosti, je začela padati cena samo kmetijskim proizvodom, ne pa tudi industrijskim. Mi smo nedavno na tem mestu ugotovili to dejstvo in povdarili potrebo, da se kmet osamosvoji od nesolidnih trgovcev in prekupčevalcev s tem, da zmanjša potrebo kritja svojih potrebščin industrijskih proizvodov, v kolikor jih lahko sam doma napravi; z druge strani pa naj ne izdaja gotovine brez potrebe, pač pa da plačuje obrtnike, kakor kovače, tesarje, čevljarje itd. v poljskih pridelkih po dnevni ceni. S tem izključi prekupčevalce, plačano delo mu pride ceneje, za preostanek svojih pridelkov, če mu ne bo treba trošiti gotovine za druge stvari, pa mu bodo potem morali plačevati trgovci in prekupčevalci višje cene. Kar pa kmet v drobni prodaji v mestu prodaja, pa itak pride neposredno v roke delavskih in uradniških slojev in je s tem izključeno vsako velekapitalistično odiranje kmeta in malega človeka. Le od tega in pa od zadružništva v zvezi s pametno kmetisko in zadružno zakonodajo se more pričakovati uspeha v povzdigi kmetijstva.

Sedaj pa pogledimo, kako rešuje poljedelski minister Pucelj kmetijsko vprašanje. Sam «Trgovski list» se — di in pravi, da je «nenavadno, da mora poljedelski minister braniti interese trgovine» in dalje, da je «... minister Pucelj napravil uslugo trgovskim in industrijskim krogom, ko je začel forsirati (pospeševati) odpravo izvoznih carin za nekatere življenske potrebščine. Vsem je še v živem spominu, kako je Pucelj v družbi z zloglasnim Pašičevim sinom prodal v Švico pod ceno in pod roko živino, ki jo je naša država imela prejeti iz Nemčije kot vojno odškodnino, dočim je srbski kmet brez živine za obdelovanje polja. Najlepše pa je to, da se bo sedaj moralo srbskim kmetom za v vojski rekvirirano in nevrnjeno živino plačati odškodnino v gotovini. Pa tudi naši kmetje, ki so morali dajati vozove in živino za vojaške akcije na Koroškem, dosejaj se niso dobili niti vinarja odškodnine. Tako je torej delovanje mesarja Pucelja v kmetisko korist.

Ko je bila vrednost našega denarja napram italijanski liri zelo nizka, so pribajali Lahi v naše kraje in razmeroma dobro plačevali naše živino, katero kmet ni mogel prehraniti čez zimo vsled pomanjkanja krme ob potelni suši. Kaj je napravil mesar Pucelj in ž njim prekupčevalci Mermolja in drugi samostojni repki? Za brnil je, da Lahi niso smeli kupovati živine neposredno pri kmetih, marveč samo potom prekupčevalcev, ki so zaslužili pri kupčijah celo po 5 kron pri kg žive vage, dočim bi sicer ta dobiček moral dobiti kmet. Proti temu izkoriščanju kmeta od strani samostojnih prekupčevalcev je takrat protestiral naš klub potom posl. Brodarja.

Mimogrede omenjamo zaenkrat samo še to, kako je samostojni «Ekonóm» hotel oslepariti srbskega kmeta z galico in pa znane Puceljeve zveze z beograjsko «Mesarsko banko» zlasti glede ribolova v Ohridu.

Zaradi nadaljnjega moramo osvežiti spomin tudi glede Vošnjakovega imenovanja za poslanika v Pragi. Ze tekot vojne je Vošnjak igral tako čudno vlogo v inozemstvu, da mu dr. Trumbić kot predsednik Jugoslovanskega odbora ni mogel ničesar zaupati. Po vojni se je pridružil Avramoviću in skušal z njegovo pomočjo doseči poslaniško mesto, po katerem je koprnela njegova soproga, ki je Srbkinja, pravoslavne vere.

Pašič, ki je poznal Vošnjakovo gospo morda bolj ko njenega soproga, se je temu upiral. Ko pa je dr. Vošnjak za 50.000 K, ki jih je plačal samostojnežem, postal poslanec, sta takoj s Puceljem nastavila svoje mreže, in dohtar je vjel poslaništvo v Pragi, mesar pa ministrstvo v Beogradu. To so bile «koristi», ki jih je dobilo slovensko kmetisko ljudstvo, a da ne govorimo o celi vrsti političnih, kulturnih in gospodarskih izdajstev na račun tega ljudstva.

Proti poslanikovanju dr. Vošnjaka v Pragi so se pritoževali celo Čehi in beograjske «Novosti» trdijo, da se je Vošnjak v sporazumu s Puceljem baval v Pragi bolj s kupčijo in trgovino, kakor pa z diplomatskimi posli. Mu je pač bolj neslo!

Toda vsaka stvar ima svoj konec. Ko so bili nekateri poslanci in ministri v Pragi, so se na lastne oči in ušesa prepričali o Vošnjakovem in Puceljevem «delovanju». Tako je končala Vošnjakova slava v Pragi in

na njegovo mesto je začasno prišel Branko Lazarevič. Pravilno bi bilo, da odleti z Vošnjakom tudi Pucelj. Toda ta se je znal potem Pašičevega sina, s katerim sta v kupčijskih zvezah, prikupiti ministrskemu predsedniku.

Kakor poroča «Kmetijski list», se je Pucelj pismeno obrnil na Pašiča s prošnjo, da ministrski predsednik podpira njegov predlog za odpravo carine na pitane svinje. V tem predlogu pravi Pucelj, da se iz naše države izvaža «za polovico manj svinj, kakor pa jih je izvozila pred vojno majhna Srbija» in zato hoče, da se izvaža več. Ker si ne moremu misliti, da bi bil mesar v svoji stroki tako umsko omejen, moramo predpostaviti, da je gornji stavek napisal samo iz zlobe, ali pa iz koristoljublja, ali oboje. Splošno je znano, da je izvažala svinje pred vojno iz sedanjega državnega ozemlja samo Srbija in deloma Vojvodina. V Avstro-Ogrsko so se morale svinje uvažati tudi za naše kraje, ker prašičereja v Sloveniji ne zadostuje za kritje domačih potreb. Sicer pa mesarju Pucelju ne gre za našo slovensko prašičerejo, pač pa za bogate delničarje beograjske in subotiske klavnice, kmet v Srbiji in Vojvodini ter v hrastovine bogatih krajih Slavonije sploh ne redi prašičev, kakor pri nas, ampak jih pase na prostem v velkem številu. Te potem svinjski trgovci in delniške klavniške družbe kupujejo po nizki ceni, jih pitajo in potem izvažajo v živem ali zaklanem stanju.

Te trgovce in klavničarje (velekapitaliste), med katere spada tudi zloglasni Rade Pašič, brani in se poteguje za njihov dobiček — mesar Ivan Pucelj, poljonočvredni minister.

Da pa niti sam ni na dobičku prikrajšan, skrbi tudi njegova žena, ki je baje dobila od poljedelskega ministrstva dovoljenje za prost izvoz 20.000 prašičev. — Sicer sta v tem oziru služila za vzor Pucelju sokolski harambaša dr. Pestotnik in njegova soproga-trgovka.

Zato razumemo, zakaj ni odletel mesar Pucelj z Vošnjakom vred iz vlade in zakaj brani poljedelskega ministra «Trg. Glasnika», glasilo beograjskih klavničarjev in izvoznicarjev, katerim na čelu stoji Pašičev sin.

Tem samostojnim barantijam bo moralo ljudstvo napraviti konec, predno bodo razni Pucelji začeli kmetu trgati še kožo s telesa.

In «Kmetijski list» se celo hvali z lopovščinami njegovih gospodarjev!!!

Občni zbor Kmetijske družbe.

Prišli ste kmetje, delegati kmetijskih podružnic iz bivše Štajerske, vrli pristaši Slov. kmečke zveze, skoro do zadnjega moža na občni zbor v Ljubljano! Držali ste, kakor vsikdar, tudi sedaj vzorno strankino disciplino. Odličen pristaša SLS je izjavil, da bi se človek zjokal od samega veselja in ganljivosti, če vidi poštovanost, samozvest in zvestobo nasproti stranki od strani štajerskih kmetov in posestnikov. To so kamentiti značaji, stebri krščanske stranke. Zato je tudi zastoj ves boj vseh drugih protiverskih strank, ki se zadirajo neupravnost v našo stranko z namenom, da bi jo uničile in lažje delale svojo znano pogubonosno politiko.

Kaj ste videli, možje, na zborovanju v Ljubljani? Vedeli ste, da greste v Ljubljano rešit vsaj še toliko, da obdržimo zastopstvo v Kmetijski družbi za kontrolo neplodnosnega delovanja sedanjega strankarskega vodstva. To ste tudi dosegli; obdržali smo število svojih od borkov s tem, da ste izvolili kot zastopnike zopet Miha Brenčiča, Jakoba Jana in Alojzija Supaniča, samo značajne, ugledne posestnike. Naša stranka je dobila 92 glasov, nasprotniki, liberalci, demokrati, samostojneži z raznimi birtmi, mesarji in veleposestniki so zbornali vse skupaj in šli proti nam, toda dobili so le 52 glasov. Na Kranjskem se pa zastopniki naše stranke sploh niso udeležili zborovanja. Če je to pravilno postopanje, ne vemo. To naj prevdarijo tovariši iz Kranjske sami. Toda ugodnega utisa na nas Štajerce ta brezbriznost ni napravila.

Kaj smo še nadalje opazili na občnem zboru? Najprvo smo videli, da je družba sedaj v rokah kranjskih birtov, mesarjev in velikih posestnikov in trgovcev. Z lahkoto si izbral kmetijske ljudi od nasičenih mogotcev v raznih usnjatih suknjah. Malo je bilo med njimi pravih kmetov, ki obdelujejo sami svoje polje. Velika večina je bila le gospodarjev, ki samo zapovedujejo, katerim je kmetijta postranska stvar. Ti vsi so proti malemu kmetu. To so tisti znani prekupeci kmetijskih posestev, ki iščejo vedno ugodnih prilik in celo nesreč na kmetijah, da za ceni denar pokupujejo kmetiska posestva in si arondirajo svojo zemljo, kmete pa pahnejo v bedo, jih ponižujejo v navadne bajtarje in njihove sužnje. V svoji strankarski strasti so se pridružili tem močnejšem tudi nekateri kmetje, kateri se ne uvidijo škodljivega postopanja teh največjih nasprotnikov našega kmetijskega stanu.

Tudi med štajerskimi delegati so bili nekateri zastopniki, ki so se pridružili samostojnim, toda brez uspeha. Mnogo krivde nosijo naši ljudje sami, da izvolijo take delegate. Čudno je vendar, da pride zastopat v Ljubljano naše vrle kmete in pristaše moziške okolice trgovec Pevec. Glasoval je z nasprotniki; ali ste mu zaupali to mesto s to nalogo, da nastopa proti Vam? Nadalje trgovec Korošec iz Gornje Radgone! Ta je tako vnet kmet, da mora biti povsod, kjer je le treba nastopati proti težnjam krščanske mislečih posestnikov. — Sladkomili bivši «klerikalni» nadzornik Vodušek iz Trbovelj se je dal voliti po liberalcih, samo da je glasoval proti krščanskemu kmetu. Ne čudimo se veleposestnikom in veletrgovcem Robleku, Petovarju ali Paherniku, da dosledno s preziranjem gledajo na malega kmeta. Toda za malo se nam vendar zdi, da jih ni sram

se bratiti s kranjskimi birtmi in mesarji. Saj ste jih lahko opazovali, te politične pajdase, kakš da so! Samo iz strankarstva, iz politične zaslepljenosti niso glasovali za predlog dr. Verstovška, ki je bil edini na mestu in tudi tako podprt in utemeljen, da je moral vsakdo, ki ima še smisla za pravega kmetovalca, glasovati zanj. Šlo je za zvišanje članarine od 40 na 80 K letno.

Dr. Verstovšek je predlagal nasproti predlogu glavnega odbora, ki je zahteval 80 K, da ostanemo pri dosedanji članarini 40 K. Utemeljeval je ta svoj predlog tako: Ko je glavni odbor določil z večino glasov članarino 80 K, še nismo vedeli, da je poljedelsko ministrstvo v ta namen nakazalo 400.000 K podpore, v prvi vrsti za kritje primanjkljaja za «Kmetovalca». Glasom poročila tajnikovega stane «Kmetovalca» za vsakega člana približno 48 K, če vzamemo za podlago število sedanjih udov 18.000. Pri udnini 40 K, od katere pripade podružnici 10 K, doplača družba za vsakega člana 18 K, kar pa najde kritje v podpori ministrstva, ker se preostane 76.000 K. Če pa nastavite udnino na 80 K, od katerih dobi družba 60 K, tedaj ima družba dobička pri vsakem udu po 12 K, kar znaša lepo svoto 216.000 K in še državno podporo 400.000 K, torej skupaj 616.000 K pribitka. Govornik vpraša, ali je družba za to tukaj, da bode delala dobičke na škodo majhnih kmetov, ali da bode iskala takih dobičkov za preštevilno uradništvo. Družba mora v prvi vrsti delovati za umsko izobrazbo kmetovalcev, širiti prosveto med njimi, kar najlažje stori, če širi strokovni list «Kmetovalca» med posestnike. Velika članarina pa odbija male posestnike od družbe, ki bode polagoma postala družba veleposestnikov, birtov in mesarjev. Vsi ti razlogi niso nič pomagali. Birti in veleposestniki so odklonili proti glasovom naših kmetov dr. Verstovškov predlog. Oni hočejo izriniti iz družbe prave kmete.

Se velike netaktnosti in surovosti ne smemo pozabiti. Storil jo je vedoma predsednik sam. Odredil je, da smo morali štajerski kmetje v dvorano na zadnjem koncu. Tam smo morali stati ves čas, ki smo se vozili od daleč že prejšnji dan. Birti in mesarji so široko zasedli vse stole in klopi, ki so bili pripravljeni pri sprednjem vходу. Hvala neolikanemu predsedniku Pirca za tako gostoljubni sprejem v Ljubljani. Štajerci smo ga sili čez glavo in si bomo še premislili, kdaj, mu delati «štafažo» v Ljubljani. Le naj si zbira okrog sebe same mesarje in birtel! Nas štajerskih kmetov pa ne bo vodil za nos!

Nazadovanje Kmetijske družbe.

Število članov je nazadovalo od 20.000 na 18.000, torej za 11.000 udov. To je zasluga tistega Pirca, ki se samo hvali, kaj je storil za družbo pred pol stoletjem. Sedaj pa se vedno bolj kaže, da je Pirc namenoma vrigel družbo samostojnežem v oblast. Ni čudno, da tako propada; razne potrebščine za kmetijstvo so pa tako drage, da si jih kmetovalci ne naračajo pri družbi, temveč jih kupujejo pri trgovcih po zmernejši ceni. Kmetje torej nimajo nobenih koristi od družbe, zato se je izogibljajo. Sicer pa je g. Pirc dejal, da žvižga na take kmete, zato se oklepa birtov in mesarjev. Kmalu bode zaslužil novo odlikovanje kot umni zaščitnik vseh birtov in mesarjev v deželi.

Poročila predsedstva Kmetijske družbe. Pri zdravilih razmerah bi ne bilo mogoče, da bi se zborovalci zadovoljili s poročili, kakor jih je podal predsednik Pirc. Na dolgo je otrobe vezal ter nekaj blebetal o razmerah na Kranjskem pred dvesto leti. Upali smo, da bomo zvedeli kaj lepih naukov o umnem gospodarstvu, o lepih načrtih za zboljšanje kmetijstva. Toda nič o tem; razne zastarele dogodke iz avstrijskega režima je nam razkladal z zastaranimi nazori g. Pirca; bilo je res dolgočasno poslušati te kvante. Toda naravnost škandal je, kako površno je poročal o proračunu za leto 1923. Nihče ne ve, kaj da je hotel podati zborovalcem. Toda ti so odobrili proračun, ne da bi ga preskušali vsaj v toliko, da bi videli, koliko stane družbo g. Pirca, s svojo pokojnino in veliko število uslužbencev za svoje neplodnosno delo. Ko bi imeli vsi kmetovalci cele Slovenije vsaj toliko koristi od družbe, kolikor dobijo uslužbenci, bi bili lahko mi zadovoljni. Toda družba ni več tu za kmete, temveč za uradnike! Na kmete, ki iščejo koristi pri družbi, žvižga g. Pirc, uslužbenec pa vedno visoko nagradi, samo da tudi na njega več odpade. Lepa družba!

Občni zbor Kmetijske zveze

se je vršil v Ljubljani 9. t. m. Občnega zbora se je udeležilo 200 delegatov organizacij KZ. Zborovanje je otvoril predsednik KZ poslanec Brodar, ki je podal poročilo načelstva o delovanju Kmetijske zveze v minulemu letu in o smernicah delovanja za bodočnost.

Nato je prevzel predsedstvo podpredsednik KZ Pogorelec in podal besedo poslancu Brodarju, ki je govoril o nalogi Kmetijske zveze, o zanikerni skrbi poljedelskega ministra Pucelja za kmeta, o zadružništvu, kot najmočnejši opori kmetijskega stanu, o politični osamosvojitvi slovenskega ljudstva, o kulturnem boju od strani vlade in demokratiškega učiteljstva in na koncu svojega jedrnato podučnega govora je pozval g. poslanec delegate na delo za organizacijo KZ.

Za poslancem Brodarjem je povzel besedo g. dr. Korošec, ki je poročal o notranjepolitičnem in o zunanjepolitičnem položaju naše države in o naši domači politiki ne samo pregledno in jedrnato, ampak tudi z iskrenostjo, ki je takoj našla pot do src poslušalcev. Ni rožnata slika, ki jo je narisal, toda tudi obupna ni. — Globoko resnoba se je pokazala na vseh obrazih, ko je dr. Korošec končal svoje poročilo, srca pa je navdajal nov pogum in sveže navdušenje za vstrajanje v boju za naše pravice.